

Sunde køer dør ikke

Team Syd besætning 1

Sine Bomskov

Søren Knudsen

Dorte Bay

Sabro Kro, d. 3/12 2015

STØTTET AF
promilleafgiftsfonden
for landbrug

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Syd gruppe:
Sine Bomskov
Søren Knudsen
Dorte Bay

Udgangspunkt

- Vores:

Motivation – ‘ikke kommet i gang’

‘Svært’ at finde besætning; blande praksis/konsulent område, pris, motivation landmænd?

Næste gang; oplysning til landmænd – ‘melde sig selv’

Udgangspunkt - besætning

- 630 årskøer: Fordeling 25/25/50

Din besætning

		2013	2014	Seneste 12 mdr. ¹	Ændring i forhold til forrige 12 måneders periode	Lands-gennem-snit
Dødfødte kalve	Antal	24	33	71	-	-
	%	6,0	6,3	11,1	5,2	5,4
Døde kalve 1-180 dage	Antal	97	63	72 ²	-	-
	%	29,2	18,4	18,7 ²	-4,6	7,7
Døde køer	Antal	46	55	68	-	-
	%	10,1	10,0	10,9	1,5	4,6

¹ Beregnet den 01-12-2015

² Kalve født i perioden 01-06-2014 til 31-05-2015

Besætningsdyrlæge; Kim Møller/ Sine Møller (repro/scanner), Skovbjerg DyrlægeTeam

Udgangspunkt – data 3 mdr.

- 'jævn' dødelighed køer
- ingen årsagsangivelser i dyrereg

Type af Dødelighed	Seneste 7 dage	Tilfælde per. uge sidste 14 uger																														
Antal dødfødte kalve	0	<table border="1"><thead><tr><th>Uge</th><th>Tilfælde</th></tr></thead><tbody><tr><td>37</td><td>4</td></tr><tr><td>38</td><td>2</td></tr><tr><td>39</td><td>2</td></tr><tr><td>40</td><td>2</td></tr><tr><td>41</td><td>0</td></tr><tr><td>42</td><td>2</td></tr><tr><td>43</td><td>1</td></tr><tr><td>44</td><td>3</td></tr><tr><td>45</td><td>2</td></tr><tr><td>46</td><td>3</td></tr><tr><td>47</td><td>3</td></tr><tr><td>48</td><td>2</td></tr><tr><td>49</td><td>0</td></tr><tr><td>50</td><td>0</td></tr></tbody></table>	Uge	Tilfælde	37	4	38	2	39	2	40	2	41	0	42	2	43	1	44	3	45	2	46	3	47	3	48	2	49	0	50	0
Uge	Tilfælde																															
37	4																															
38	2																															
39	2																															
40	2																															
41	0																															
42	2																															
43	1																															
44	3																															
45	2																															
46	3																															
47	3																															
48	2																															
49	0																															
50	0																															
Antal døde 1 - 180 dage	13	<table border="1"><thead><tr><th>Uge</th><th>Tilfælde</th></tr></thead><tbody><tr><td>37</td><td>0</td></tr><tr><td>38</td><td>0</td></tr><tr><td>39</td><td>0</td></tr><tr><td>40</td><td>0</td></tr><tr><td>41</td><td>3</td></tr><tr><td>42</td><td>2</td></tr><tr><td>43</td><td>0</td></tr><tr><td>44</td><td>6</td></tr><tr><td>45</td><td>5</td></tr><tr><td>46</td><td>2</td></tr><tr><td>47</td><td>4</td></tr><tr><td>48</td><td>7</td></tr><tr><td>49</td><td>13</td></tr><tr><td>50</td><td>0</td></tr></tbody></table>	Uge	Tilfælde	37	0	38	0	39	0	40	0	41	3	42	2	43	0	44	6	45	5	46	2	47	4	48	7	49	13	50	0
Uge	Tilfælde																															
37	0																															
38	0																															
39	0																															
40	0																															
41	3																															
42	2																															
43	0																															
44	6																															
45	5																															
46	2																															
47	4																															
48	7																															
49	13																															
50	0																															
Antal døde køer	3	<table border="1"><thead><tr><th>Uge</th><th>Tilfælde</th></tr></thead><tbody><tr><td>37</td><td>4</td></tr><tr><td>38</td><td>1</td></tr><tr><td>39</td><td>0</td></tr><tr><td>40</td><td>0</td></tr><tr><td>41</td><td>2</td></tr><tr><td>42</td><td>1</td></tr><tr><td>43</td><td>1</td></tr><tr><td>44</td><td>3</td></tr><tr><td>45</td><td>1</td></tr><tr><td>46</td><td>1</td></tr><tr><td>47</td><td>2</td></tr><tr><td>48</td><td>2</td></tr><tr><td>49</td><td>3</td></tr><tr><td>50</td><td>0</td></tr></tbody></table>	Uge	Tilfælde	37	4	38	1	39	0	40	0	41	2	42	1	43	1	44	3	45	1	46	1	47	2	48	2	49	3	50	0
Uge	Tilfælde																															
37	4																															
38	1																															
39	0																															
40	0																															
41	2																															
42	1																															
43	1																															
44	3																															
45	1																															
46	1																															
47	2																															
48	2																															
49	3																															
50	0																															
Øvrige døde kreaturer	0	<table border="1"><thead><tr><th>Uge</th><th>Tilfælde</th></tr></thead><tbody><tr><td>37</td><td>0</td></tr><tr><td>38</td><td>1</td></tr><tr><td>39</td><td>0</td></tr><tr><td>40</td><td>0</td></tr><tr><td>41</td><td>0</td></tr><tr><td>42</td><td>0</td></tr><tr><td>43</td><td>0</td></tr><tr><td>44</td><td>0</td></tr><tr><td>45</td><td>0</td></tr><tr><td>46</td><td>0</td></tr><tr><td>47</td><td>1</td></tr><tr><td>48</td><td>0</td></tr><tr><td>49</td><td>0</td></tr><tr><td>50</td><td>0</td></tr></tbody></table>	Uge	Tilfælde	37	0	38	1	39	0	40	0	41	0	42	0	43	0	44	0	45	0	46	0	47	1	48	0	49	0	50	0
Uge	Tilfælde																															
37	0																															
38	1																															
39	0																															
40	0																															
41	0																															
42	0																															
43	0																															
44	0																															
45	0																															
46	0																															
47	1																															
48	0																															
49	0																															
50	0																															

Holdbarhed

Ydelse og holdbarhed

Nøgletal

Alle køer	Seneste 12 mdr.				Seneste 24 mdr.			
	Driftsenhed	Sammenligningsgruppe*			Driftsenhed	Sammenligningsgruppe*		
	Gns.	Laveste 25%	Gns.	Højeste 25%	Gns.	Laveste 25%	Gns.	Højeste 25%
Årsydelse pr. ko (Kg EKM)	7.375	9.896	10.509	11.280	5.510	9.770	10.376	11.131
Udsætterpct., køer (%)	54,5	133,6	212,9	209,5	47,3	105,0	120,2	125,0
Pct. døde køer (%)	10,9	2,8	4,8	6,1	10,0	3,1	4,8	6,1
Alder v. 1. kælvning (Mdr.)	25,5	24,6	26,0	26,7	25,4	24,8	26,1	26,8

Afgåede køer (slagtede/døde)

Antal mælkeår pr. ko (År)	3,0	2,3	2,7	2,9	2,9	2,4	2,7	2,9
Livsydelse i alt pr. ko (Kg EKM)	18.694	23.129	26.769	29.762	17.895	23.589	26.489	28.754
Levealder køer (År)	5,1	4,5	4,9	5,1	5,0	4,6	4,9	5,1
Livsydelse pr. levedag (Kg EKM)	9,9	13,8	15,0	16,4	9,8	13,7	14,9	16,1

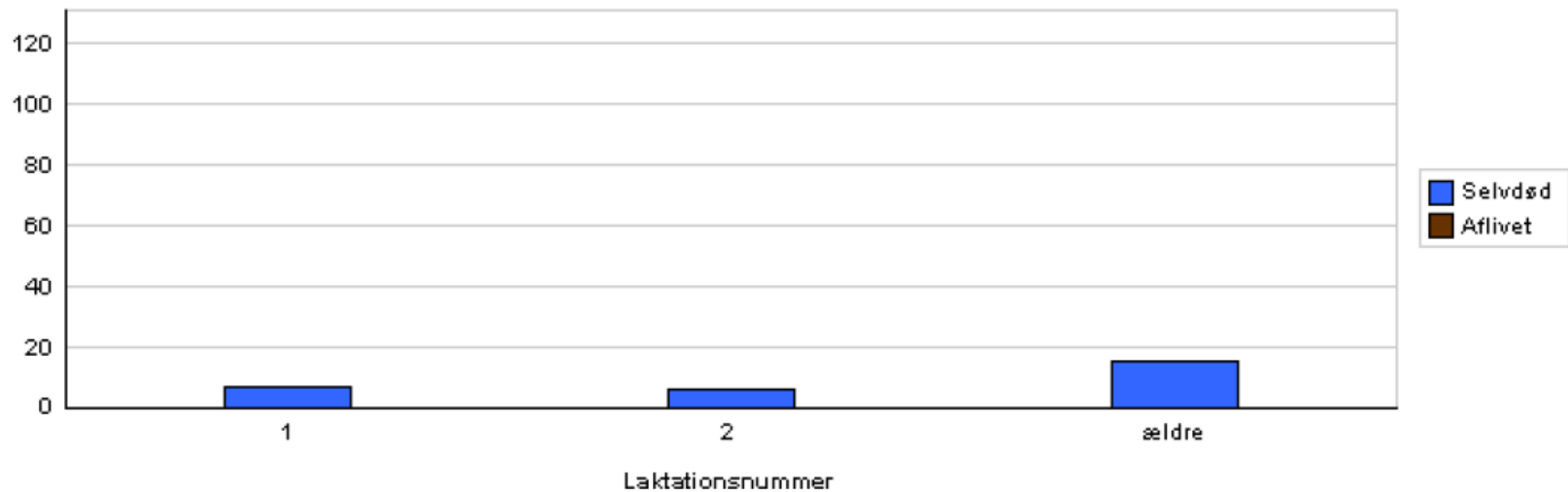
* Alle konventionelle DH - driftsenheder på landsplan

Paritet ved død

1. kalvs køer: 135 årskøer

2. kalvs køer: 181,4 årskøer

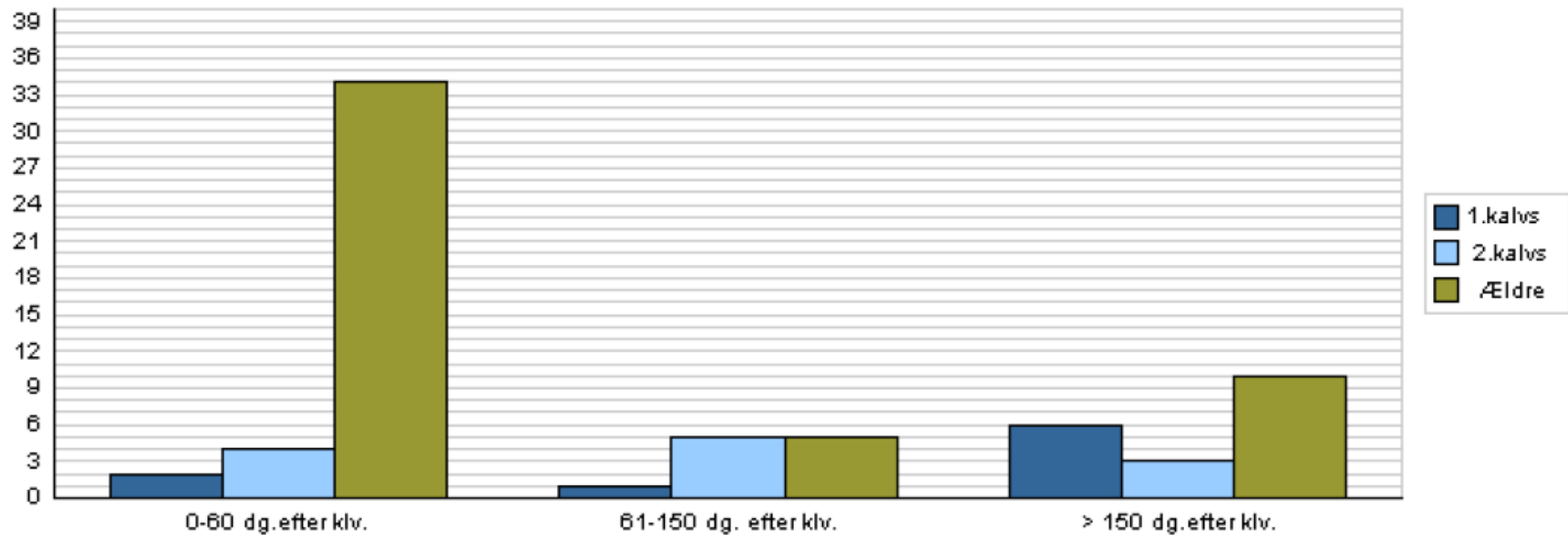
ældre køer: 315,3 årskøer

Tidspunkt for død

- gamle køer tidlig laktation; metabolisme (goldperiode, opstart), eb/BB,..
- klov/lemmer?

Antal køer afgået ved døden i besætningen (selvdøde + aflivede)

Behandlinger

	Antal tilfælde pr.måned												Sidste 12 md	
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Norm	Besæt.
Kælvninger														
Kælvninger ialt	59	26	34	41	37	47	42	42	72	90	78	17	-	603
Heraf 1. kalvs	15	7	6	8	5	14	7	13	39	37	13	11	-	163

Reproduktion

Fødselshjælp 1. kalvs	1												18	1
Fødselshjælp øvrige	1			1			1						21	3
Efterbyrd				1 3			1			1			20	7
Børbetændelse	11	12	9	10	6	6	6	6	16	7	6		15	101*
Brunstmangel	51	36	23	17	26	18	29	18	3	2			40	241*
Brummer	3			1			1			1 3			11	13
Abort	1 1									1			28	5
Andet	1 1			1 1 2			1 1 4			3			23	15

Yverlidelser

Yverbetændelse 1. kalvs	4	1	3	2	4		2	5	9	11	10		127	57
Yverbetændelse øvrige	18	20	18	29	30	31	24	35	29	31	30	6	331	340
Goldning	31	20	39	16	43	33	26	37	49	25	37	2	-	383
Pattelæsion													30	
Andet	1						1						10	5

Fordøjelses- og stofskiftelidelser

Ketose	1	1	1	1	1		7	1	1				27	14
Kælvningsfeber	5	2	3	3	2	4	6	3	2	9	7		38	50*
Løbedrejning	4	5					2	1	1				6	14*
Fordøjelsesforstyr.	4	2	4	1	4	9	2	2	2	5	3		32	40

Slagtefund

- kroniske bughindebetændelse
 - fedtlever
 - trykninger

Etik

- død kontra aflivning?

		Antal tilfælde per md. december 2014 - november 2015												Sidste 12 md.	2014	2013
		Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Antal		
Gennemsn. ant. køer (årskøer) i besætningen i perioden	Total	583	605	584	634	631	622	634	627	612	623	653	678	624	551	457
	1. kalvs	118	116	118	125	123	120	122	121	118	139	167	191	131	132	131
	2. kalvs	184	192	178	191	188	188	187	182	177	172	167	161	181	181	162
	ældre	281	297	288	318	320	314	325	324	317	312	319	326	312	238	164
Antal kælvninger		54	59	26	34	41	37	47	42	42	72	90	78	622	510	404
Antal kælvninger 1. kalv		5	15	7	6	8	5	14	7	13	39	37	13	169	61	63
T i l g a n A f	Antal indkøbte køer	18	33	0	128	19	45	4	0	0	0	102	0	349	538	201
	Antal indkøbte kvier < 8 uger fra forv. kælvning	4	8	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	57	45
	Antal indkøbte drægtige kvier > 8 uger fra forv. kælvning	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	8	23
	Antal indkøbte ikke drægtige kvier	6	6	7	3	3	10	18	13	38	9	35	19	167	8	10
Salg til levebrug	14	0	17	34	14	21	0	0	0	1	0	0	101	292	1	
Slagtede	13	22	19	29	12	19	14	8	16	18	73	34	277	157	112	
Aflivede	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Selvdøde	6	2	7	7	4	4	6	7	5	7	6	7	68	55	46	
Procent døde køer samlet														10,9	10	10,1

Udgangspunkt

– dyrlægens kvalitative opfattelse

- Repro >< goldlængde
- Pladsmangel/flytninger – goldkoafdelinger
- Fodring – konsulent?, faste foderplaner?, ensilage kvalitet,
- Klovproblem; dog
- Overser 'problemer' – erkendes sygdomme tidligt nok,
- Hellige køer

Hvorfor dør hans køer?

- hvad tror vi?

- Metaboliske problemer under opstart

Hvad skal vi bruge de næste måneder?

- Proces/besætningsdyrlæge:
Samtale – > problemerkendelse – motivation
Har de Jong den fornødne ‘faglige viden’ til at reducere dødelighed?
5%? – på ½-1 år – målbart, realistisk?
Ønske om stat forståelse – hjælp i andre sammenhænge
- Data:
Kvalitativ beskrivelse af landmandens opfattelse af dødsårsag –
‘besætningsliste’
Obduktionsresultater
Er det primært HF, der dør?
- Analyse:
Økonomi beregning (jf. motivation)
Effekt-evaluering; er vi på vej mod de 5%?
Opfølgning – ugentlig ved dyrlægebesøg eller månedlig ved proces-
konsulent

Handlingsplan - projekt

- Aflivning frem for selvdød
- Separationslåde – at systematik lykkedes
- Inddragelse af besætningsdyrlæge (Kim); ketose-sticks ved NYK (problem - ikke alle køer separeres fra!)
- Optegnelser – landmands opfattelse/synliggørelse: liste udleveres med grøn (mål)/rød (status quo) - Sine
- Obduktioner: Sine
- Opstartsbesøg i januar 2016: Søren + Sine + Kim(?)